

Organisatie en oefening van de Nederlandsche bezettingstroepen ⁽¹⁾. (KANTTEKENINGEN.)

Zeker hebben velen met ons het verslag der bijeenkomst van de Vereeniging ter beoefening der Krijgswetenschap op 25 Maart ll. gehouden met verlangen te gemoet gezien en dit met belangstelling gelezen.

Een onderwerp, niettegenstaande den ernst die er aan verbonden moest wezen, tot dusver stiefmoederlijk behandeld, ingeleid door een spreker van erkende kennis, ervaring en groote werkkraft, daarbij de gave bezittende om zijne denkbeelden met frischheid te ontwikkelen, trekt uit den aard der zaak de algemeene aandacht van het militaire publiek.

Onafhankelijk van de te volgen discussiën vragen we met schroom eenige plaatsruimte in dit tijdschrift voor eenige kanteekeningen op die voordracht. Uitsluitend punten van verschil betreffende, releveeren we in de eerste plaats dat het onze laatste wensch zou wezen het pleidooi van den geachten spreker afbreuk te doen.

In de eerste plaats wordt de organisatie van 1881 met verbittering bestreden op grond van de reeds bekende argumenten.

Zeker is de eisch dat een organisatie op oorlogstoestand gebaseerd moet zijn, niet alleen rationeel, maar ook noodzakelijk; in de wijze hoe daarin te voorzien zullen echter de meeningen steeds blijven verschillen. Ons militieleger met den korten dienstdtijd van 12—17 maanden betreedt eigenlijk slechts een leerschool waarin de verschillende wapens hun elementaire oefeningen doorloopen om tot de nabootsing van den oorlogstoestand: de tactische samenwerking, te kunnen overgaan. Dit laatste kan nooit meer worden, zelfs bij de meest stelselmatige opleiding, dan »le couronnement de l'édifice"; de korte dienstdtijd en de kosten beletten nadrukkelijk verdere uitbreiding. *Dat die tactische opleiding beter geleid en door veelvuldiger oefening tot een hooger standpunt moet worden opgevoerd*, is zeker; toch verzetten we ons om

(1) Door plaatsgebrek is de plaatsing van dit opstel verscheidene maanden uitgesteld moeten worden.
Red.

het toezicht op de elementaire opleiding bij de verschillende wapens uit de hand te geven. Zou als men bij de cavalerie de divisionaire indeeling volgde zooals deze korten tijd bestond en toen reeds bezwaren meebracht, de positie van den inspecteur tevens brigadecommandant bij de oefening met vereenigde regimenten in den strategischen velddienst, niet even moeilijk zijn als ze nu door S. voor den divisiecommandant wordt voorgespiegeld?

Met vestingartillerie en bezettingsinfanterie zou een dergelijke toestand ontstaan, S. voorkomt die echter in zijn latere voorstellen.

Wij daarentegen geven de voorkeur aan een organisatie waarbij de inspecteurs de elementaire opleiding nadrukkelijk controleeren om hun troepen zoo spoedig mogelijk de geschiktheid te geven, opdat ze tactisch in het gecombineerde troepenverband kunnen optreden.

Niet te ontkennen is het dat de organisatie van 1881 geen behoorlijke rekening met de bezettingstroepen heeft gehouden, ja, dienaangaande zelfs gebrekkig is; voor het veldleger had ze toch veel goeds, hetgeen erkend moet worden. Dit onderwerp is door ons meermalen behandeld en die meening verdedigd, we durven verzekeren dat ons standpunt zuiver neutraal was. Verklaard tegenstander van de ontwerp-schutterijwet van 1881 en de dienstvervulling in persoon het *eenige middel* beschouwende om in reserve-officieren en geschikt militiekader te voorzien, is die organisatie steeds door ons beschouwd als een consolidatie-toestand, een rustpunt, om later beter voorwaarts te gaan. In spoedige grondwetsherziening hadden we weinig vertrouwen, de ondervinding heeft die opvatting helaas voorloopig bevestigd; onze legerwetten eischen dringend hervorming; door de mazen van de grondwet hadden we ons doel willen bereiken.

Toevallig herinneren we ons in vroeger jaren (zie *Spectator* 1876, bladz. 171) een stuk te hebben ingezonden »Het legerorganisatie-plan en de wetten op de militie en schutterij, in verband beschouwd met de vestingwet» naar aanleiding van de minder oordeelkundige wijze, waarop het ons voorkwam dat de toen snel elkaar opvolgende Ministers van Oorlog de sterkte van hun militiecontingent bij de toen aanhangige wet regelden en stelden als eisch een schema voor een legerorganisatie, waarop de sterkte van dat contingent gebaseerd zou wezen. Zich op militair gebied te beroepen op denkbeelden van 10 jaar herwaarts leidt gewoonlijk tot teleurstelling; de lezer, dat artikel naslaande, zal echter bespeuren dat naast een organisatie van het veldleger, weinig van die van 1881 verschillende, een afzonderlijk bezettingsleger van 18 bataljons infanterie en van 52 compagnieën artillerie werd noodig geoordeeld; *maar in verband daarmee een contingent van 14.000 man landmilitie.*

Is deze laatste omstandigheid, het hooge contingent, gepaard met de eigenaardige voorstellen omtrent de schutterij, niet een aanleiding om de organisatie van 1881 van een meer algemeen standpunt te beoordeelen en

dan verzachtende omstandigheden te pleiten? We gelooven dat daartoe alle redenen is, maar voegen er dadelijk bij dat nu die organisatie partieel, alzoo onvoldragen de wereld is ingezonden, het meer dan tijd wordt haar te herzien.

Ons program, de leidende gedachte voor de toekomst, is als volgt:

»Dienstplicht in persoon gedurende 10 jaren, waarvan 5 jaar bij de veldtroepen of de kern der bezettingstroepen, en 5 jaar in reserve bij de bezettingstroepen».

»Een contingent van 12.400 man landmilitie, dat bij de troepen te voet 18, bij die te paard 24 maanden onder de wapenen blijft, respectievelijk met 1° April en 1° October opkomt en bij de troepen te voet in het 3de en 5de dienstjaar voor herhalingsoefeningen wordt opgeroepen».

»Een schutterij van 20—30-jarigen in een gewapende (uitsluitend de goeden in de steden) en een arbeidende verdeeld. Deze laatste op het papier behoorlijk geëncadreerd en vooral zeer snel te mobiliseeren om opruimingen en aardewerken tijdig te verrichten».

»Geheele afscheiding tusschen veld- en vestingleger; het veldleger op nagenoeg de bestaande formatie, maar anders gedислоqueerd».

»Het vestingleger bestaande uit 9 bataljons infanterie van 6 compagnieën buiten het regimentsverband (de compagnie telt 250 à 300 minderen van 10 lichten), 56 compagnieën artillerie en 5 compagnieën genie evenals de infanterie 10 lichten tellende. De 5 reserve-lichten der 36 veldbatterijen in 18 bezettings- en 9 depotbatterijen geëncadreerd, waartoe elke veldcompagnie 1 luitenant en eenig kader afgeeft, die door reserve-officieren en militiekader vervangen worden en waarbij door een vervroegde pensioenwet in de bezetting der hoogere rangen wordt voorzien».

»Tot tijd en wijle de grondwetsherziening de uitvoering dezer organisatie zal toelaten gebruik gemaakt van art. 182, 2de alinea der Grondwet».

Art. 182 luidt: »Zij, die aldus in de militie te land zijn ingelijfd, worden, in vredetijd, na een vijfjarigen dienst ontslagen».

»Is de staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan een wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langeren dienst verplichten.

Deze laatste eisch maakt het groote verschilpunt met den S. uit. Overtuigd van de weinige kans die, in de tegenwoordige omstandigheden, uitbreiding van onze weermiddelen heeft, legt S. zich daarbij geheel neer, reorganiseert de staven, verbetert dien toestand zeker, maar laat de »manekes» geheel met rust.

Juist omdat er periculum in mora bestaat en er niet langer gedraald mag worden, het leger in overeenstemming met Nederlandsche toestanden te brengen en omdat bij reorganisatie zoo min mogelijk gewijzigd moet worden (S.'s woorden zijn hierbij teruggegeven), komt toepassing van art. 182, 2de alinea ons dringend noodzakelijk voor en in de tegenwoordige omstandigheden verreweg het meest afdoende tijdelijke hulpmiddel.

Dat men den kolonialen toestand daarbij niet uit het oog verlieze; aanvulling van uit het moederland, gelijk in 1873, vooral van *goed geoefende* infanterie is zeker geen onmogelijkheid, met recht wordt in den laatsten tijd op dergelijken maatregel aangedrongen. Jaren lang was ons dit onmogelijk, in den laatsten tijd is het aantal vrijwilligers echter toegenomen.

Toepassing van art. 182 eischt geen meerdere kosten, voorwaar een aanbevelingswaardige quaestie in onzen tijd; de uitvoering is alleen afhankelijk van de waarde die men aan de woorden »buitengewone omstandigheden» wil geven.

Maar als sinds de invoering der militiewet van 1861 een tiental ministers reeds eenparig verhooging van het contingent hebben voorgesteld, de bevolking der natie daarbij in 25 jaar bijna met één millioen is toegenomen; een organisatie is ingevoerd en 5 jaren de gelden daarvoor reeds zijn gevoteerd, die zich op een landcontingent van 12.000 man baseert; wanneer grondwetsherziening wellicht in het verre verschiets zal geraken; de koloniale toestand sinds 12 jaar een zeer ernstige periode doorleeft; dan vragen we in gemoede en van het standpunt van een practisch man: »zijn er geen buitengewone omstandigheden?» Vooral voor een leger dat bij de schatten die het kost, in elk geval moet zorgen eenigszins te voldoen aan de eischen die er aan gesteld kunnen worden en voor hetwelk gevechtvaardigheid toch geen holle phrase mag wezen.

Te betreuren is het dan ook dat na STIELTJES niemand het initiatief tot dezen maatregel meer heeft willen nemen.

Tot de voorgestelde organisatie van den S. overgaande, zou bij toepassing van art. 182 »het zoo zwakke veldleger» zijn sterkte kunnen behouden, ja het effectief der compagnieën op de organieke sterkte worden gebracht, *hetgeen tot dusver niet mogelijk is.*

Zelfs kon men dan de jaarlijksche lichting dier compagnieën iets kleiner nemen om in de uitbreiding der vestinginfanterie en artillerie te voorzien.

De formatie der 18 bezettings- en 9 depotbataljons gelijk wij die wenschen, zou echter alleen bij wetsverandering kunnen geschieden; altijd vooropgesteld dat men jaarlijks slechts één lichting tot langeren dienst verplicht. Evenals bij den S. zullen de veldbataljons (nu echter 36 in plaats van 29) daarin uitsluitend moeten voorzien; daarentegen blijven aan de eischen des S.'s 10 compagnieën vestinginfanterie ontbreken, in de plaats waarvan slechts enkele compagnieën mariniers, het werfdepot en het depot van discipline kunnen aangewezen worden.

Gelijk gezegd wenscht men de dislocatie van het veldleger eenigszins te wijzigen en wel als volgt, voor de infanterie:

1ste divisie.

1ste regiment: 2 bataljons Leeuwarden, 1 Groningen, 1 Deventer.

4de regiment: 2 bataljons Leiden, 2 Amsterdam.

Grenadiers en jagers: 4 bataljons 's Hage.

2de divisie.

5de regiment: 2 bataljons Nijmegen, 2 Amersfoort.

7de regiment: 3 bataljons Amersfoort, 1 Hoorn.

8ste regiment: 3 bataljons Arnhem, 1 Doesburg.

3de divisie.

3de regiment: 3 bataljons Bergen-op-Zoom, 1 Vlissingen.

6de regiment: 4 bataljons Breda.

2de regiment: 3 bataljons 's Bosch, 1 Maastricht.

Men blijft alzoo vasthouden aan het beginsel om met het oog op sneller mobilisatie het 1ste regiment bij de kustdivisie in te deelen; in een bekend stuk, dat in den laatsten tijd in het licht verscheen, is dergelijke opvatting ook merkbaar, onzes inziens zeker te recht.

Tot de organisatie der infanterie-vestingbataljons overgaande zal hunne uitbreiding, om zoo mogelijk geen verandering in de effectieven te veroorzaken, kunnen geschieden door 2 kapiteins speciaal per regiment met het commando der nieuwe compagnieën te belasten; bij de vestingcompagnieën slechts 2 luitenants en eenig minder kader in te deelen, en in het algemeen den tweeden adjudant-onderofficier van de bataljons af te schaffen, of wel de plaats van derde luitenant te doen innemen.

De verdeeling in drie stellingen en in de aangegeven groepen nemen we onveranderd van S. over; de vestingbataljons, hun oud regimentsnummer latende behouden, zouden we aldus wenschen in te deelen:

Het 7de te Naarden, voor de groepen Naarden en Nieuwersluis.

Het 2de, 5de en 8ste te Utrecht, voor de groepen Utrecht en Vreeswijk.

Het 3de te Gorkum, voor de groepen Gorkum en Asperen.

Het 1ste te Helder.

De grenadiers te 's Hage, voor groep Hellevoet.

Het 6de te Geertruidenberg, voor groep Willemstad.

Het 4de te Haarlem, voor het westfront van Amsterdam.

Verder compagnieën mariniers, het depot van discipline en het werfdepot voor Pannerden, Westervoort, IJmuiden en Nieuwen Maasmond.

Wat de organisatie der vestingartillerie betreft, volkomen beamen we de denkbeelden van S. om tot het afdeelings- of bataljonsverband terug te keeren, in het volle bewustzijn dat het regimentsverband zoowel op personeel als materieel gebied, een overtolligen schakel, zoo niet erger, vormt.

Onze indeeling wijkt echter eenigszins van den S. af.

1ste bataljon, groep Naarden te Naarden:	{	6 compagnieën, waarvan 4 voor Ronduit—Naarden, Karnemelksloot—Horstermeer. 1 voor Uitermeer—Muidenberg—Hinderdam. 1 af te geven aan groep Nieuwersluis voor Nieuwersluis, Kijkuit en Spion.
--	---	--

2de en 10de bataljon, groep Utrecht te Utrecht:	elk 5 compagnieën, waarvan $\frac{1}{2}$ af te geven voor Tien- hoven en Maarsseveen. $2\frac{1}{2}$ voor den fortенkring om Blauwkapel. 1 voor Biltstraat—Hoofddijk. 4 voor Rijnauwen—Vechten en daarachter gelegen werken. 2 voor Hemeltje—Jutphaas, enz.
3de bataljon, groep Vreeswijk te Utrecht:	5 compagnieën.
4de bataljon, groep Gorkum te Gorkum:	7 compagnieën, waarvan 2 voor groep Asperen.
5de kustbataljon, groep Helder te Helder:	5 compagnieën, waarvan 1 pantserfort-compagnie.
6de kustbataljon, groep Hellevoet te Delft:	4 compagnieën, waarvan 1 pantserfort-compagnie, (detacheert 1 compagnie te Hellevoet).
7de kustbataljon, groep Willemstad te Gorkum:	4 compagnieën, (detacheert 1 compagnie te Willemstad).
8ste bataljon, Westfront Amster- dam te Haarlem:	5 compagnieën, waarvan 1 pantserfort-compagnie voor IJmuiden, Uitgeest, Beverwijk, Velsen, Spaandam en Liede.
9de bataljon, Oostfront Amster- dam te Amsterdam:	7 compagnieën, waarvan 1 pantserfort-compagnie voor Zuiderzeeverdediging, Purmerend, Spijkerboor, Hoofd- dorp, Uithoorn, Abcoude en Muiden.
11de bataljon:	3 compagnieën, waarvan 2 te Zwolle, de schietschool formeerende en voor het verdedigingspark bestemd en 1 compagnie uitsluitend uit vrijwilligers bestaande en te allen tijde compleet, desvereischt door detachering van dienende militie, bestemd voor Pannerden en Wes- tervoort; aldaar of te Arnhem of Nijmegen garnizoen houdende en het jaarlijksche werkdetachement te Olde- broek verstrekkende.

Voor al voor de Amsterdamsche stelling als die gereed zal zijn, wordt dus meer artillerie verlangd. De sterkte van het verdedigingspark is op slechts 2 compagnieën gesteld, een veel te gering getal; omstandigheden kunnen echter aanwezig zijn dat andere stellingen tijdelijk eenige compagnieën voor dat doel afstaan. Mocht later een nieuwe wettelijke regeling onzer levende strijdkrachten tot stand komen met langer dienstdtijd voor de militie, dan vermeerderd het effectief der compagnieën aanmerkelijk, zal dan ook in de tusschenliniën dienst kunnen doen en fortbezettingen aflossen.

De indeeling der genietroepen overeenkomstig S.'s voorstel.

De indeeling der staven voor hoofdkwartier en groepen wordt hier meer uitsluitend uit een artilleristisch oogpunt beschouwd.

Stelling van het landfront: 5 bataljons infanterie en 6 bataljons artillerie; stellingcommandant te Utrecht; toegevoegd: 1 Kolonel der artillerie.

- Groep Naarden: G. C. en V. C., 1ste artillerie en 7de infanterie bat.
 » Nieuwersluis: G. C., 2de infanterie-bataljon.
 » Utrecht: G. C. 1 Kolonel der infanterie met F. C., 5de infanterie-, 2de, 10de en 11de artillerie-bataljon (verdedigingspark).
 » Vreeswijk: G. C., 1 Kolonel der artillerie met F. C., 8ste infanterie- en 3de artillerie-bataljon.
 » Asperen: G. C., 4de artillerie-bataljon.
 » Gorkum: G. C., 1 Kolonel der artillerie met V. C., 3de infanterie-bataljon.

Stelling van het kustfront: 3 bataljons infanterie en 3 bataljons artillerie; Inspecteur der infanterie te 's Hage; toegevoegd: 1 Luit.-Kolonel, Commandant der pantserfort-artillerie.

- Groep Helder: G. C. marine; toegevoegd: 1 Kolonel der artillerie.
 V. C. en F. C., 1ste infanterie- en 5de artillerie-bat.
 » Hellevoot: G. C. marine; toegevoegd: Voorzitter Commissie van proefneming; V. C., grenadiers en 6de artillerie-bataljon.
 » Willemstad: G. C. met staf uit het personeel der K. M. A. te nemen; V. C. en F. C., 6de infanterie- en 7de artillerie-bataljon.

Stelling van het reduit: 1 bataljon infanterie en 2 bataljons artillerie; stellingcommandant te Amsterdam; toegevoegd: 1 Kolonel der artillerie.

Groep Monnikendam: G. C. ?

- » Zaandam: G. C., 8ste artillerie-bataljon.
 » Halfweg: G. C., 4de infanterie-bataljon.
 » Abcoude: G. C., 9de artillerie-bataljon.

De dienst voor het materieel wordt niet overeenkomstig S.'s denkbeelden geregeld, ze omvat onzes inziens drie takken:

- 1°. De comptabele dienst: administratie, verzendingen, magazijnsperoneel.
- 2°. De artilleristische dienst: toestand van het materieel, buskruit en munitien, wijzigingen aan het materieel aan te brengen, arbeid, bevelen tot verzending, aan- of afschaffing, aanvulling der uitrusting.
- 3°. De tactische dienst: armeerings-, emplacement- en uitrustingstaten, oplegging van materieel nabij de plaats van aanwending, toestand van gevechtsvaardigheid, enz.

Als volgt zouden we dien dienst willen regelen:

De groepscommandant is commandant van het materieel; geen artillerie-

officier zijnde, wordt hij door den toegevoegden hoofdofficier aan het hoofdkwartier in die functie vervangen. De commandant van het materieel is voor punt 1 en 2 aan den commandant der vestingartillerie, voor punt 3 aan den stellingcommandant verantwoordelijk; de armeering wordt door den commandant der vestingartillerie en den stellingcommandant in onderling overleg voorgesteld of gewijzigd en door den Minister definitief geregeld.

De bataljonscommandanten zijn van het beheer van het materieel geheel ontheven; de artillerie-commandementen, 9 in getal, dragen hetzelfde nummer als dat van het artillerie-bataljon tot de groep ressorteerende.

No.	Groepen.	Comm. van het mat.	Toegevoegd.	Magazijnen.
1.	Naarden met Nieuwersluis.	Kolonel, hoofdkwartier Utrecht.	1 Kapt. Naarden. 1 Kapt.-adjutant.	Naarden.
2.	Utrecht.	Idem.	1 Kapt. Utrecht.	Utrecht 2. Wierikerschans. Zwolle.
3.	Vreeswijk.	Kolonel G. C.	1 Kapt.-adjutant.	
4.	Gorkum met Asperen.	Kolonel G. C.	Idem.	Gorkum. Woudrichem.
5.	Helder.	Kol. toeg. G. C.	Idem.	Helder.
6.	Hellevoet.	Luit.-Kol., hoofdkwartier 's Hage.	1 Kapt.-adjutant. Comp.-command. Hellevoet. (Waarnemend.)	Hellevoet. Brielle.
7.	Willemstad.	Idem.	Comp.-command. Willemstad. (Waarnemend.)	Willemstad. Geertruidenberg.
8.	Zaandam en Halfweg.	Kol., hoofdkwartier Amsterdam.	1 Kapt. Haarlem.	Haarlem.
9.	Monnikendam en Abcoude.	Idem.	1 Kapt.-adjutant.	Amsterdam.

De Kapiteins-adjutant en die voor het materieel toegevoegd, zijn zoowel met de materiele als met alle tactische opdrachten belast, daarentegen ontheven van de bemoeiingen van het personeel die uitsluitend de bataljonscommandanten betreffen; ze verrichten als het ware stafdienst op artilleristisch gebied.

Uit het bovenstaande is de formatie der vestingartillerie gemakkelijk af te leiden.

11 bataljons:		11 Lt.-Kols.				
toegevoegd hoofdkwartier	2 Kols.	1 »	3 Kpts.	11 Luits.-adjt.	56 comp.	
Groepscommandanten en toegevoegd	3 »		6 »			
Totaal . . .	5 Kols.	12 Lt.-Kols.	9 Kpts.	11 Luits.-adjt.	56 comp.	
		of Majors.				
Tegenwoordige formatie	4 »	10 »	8 »	13 »	43 »	

Zoodat, behalve de Kolonel der infanterie, G. C. te Utrecht, meer worden geëischt:

1 Kolonel, 2 Luit.-Kolonnels of Majors, 14 Kapiteins en 37 Luitenants.

Het is nu de vraag, de voorgestelde formatie mogelijk te maken zonder beduidende kosten, door besnoeiing in de *minst onmisbare* functiën.

Voor opheffing zouden in aanmerking komen:

Het bureau der inspectie:	1 Opperoffic.	1 Lt.-Kol. of Maj.	1 Kapt.
Onderdirecteur stapel- en constructie-magazijnen . .	1	»	
Kapt. sp. diensten 3 regimenten veldartillerie .			3 Kpts.
Idem, 2de en 3de regiment vestingartillerie . .			3 »
Kapt. voor het materieel te Woerden en Dordrecht			2 »
Vermindering der treincompagnieën met 2 Luits.			12 Luits.
Detacheering bij de Commissie van proefneming van de bataljons			2 »

Totaal, . . 1 Opperoffic. 2 Lt.Kols. of Majs. 9 Kpts. 14 Luits.

zoodat de totale vermeerdering om de vestingartillerie op 56 compagnieën te brengen en haar tevens overeenkomstig het defensie-verband in te deelen, bedraagt: 5 Kapiteins en 23 Luitenants, natuurlijk is de laatste uitbreiding der pantserfort-artillerie hierbij in aanmerking genomen. Houdt men nu nog rekening met de omstandigheid dat 6 compagnieën voor de reductstelling eerst later worden opgericht, dan blijkt dat voor het officierskorps der artillerie met zijn groot incompleet vooreerst geen uitbreiding wordt verlangd.

De compleete kaders aan onderofficieren en korporaals kosten voor 13 compagnieën één ton 's jaars, het voorstel, door een der Kamerleden het vorige jaar gedaan, overnemende om de korte jas bij het leger af te schaffen, maakt dat ook dit bedrag op die wijze kan gevonden worden.

Men vermeent dat de voorgestelde opheffing van functiën die betreffen welke het best gemist kunnen worden; bij de bereden artillerie zijn de treincompagnieën eenigszins weelderig georganiseerd voor vreedstijd; de betrekking van kapitein voor speciale diensten kan door een der treincommandanten tevens worden waargenomen; de dienst voor het materieel te Woerden en Dordrecht door den magazijnmeester aldaar, in bijzondere gevallen door een luitenant der bereden artillerie tijdelijk geadsisteerd. De speciale dienst bij de vestingartillerie wordt in meerdere garnizoenen reeds nu door compagniescommandanten waargenomen; bij meerdere autonomie der compagnieën, zoodra er luitenants voldoende aanwezig zullen zijn en het kader compleet wordt, zal het belang der functie aanmerkelijk kunnen verminderen en is de bataljons-adjutant dan de aangewezen persoon.

Door opheffing der artillerie-inspectie worden vesting- en bereden artillerie, wat het hoofdcommando aangaat, geheel gescheiden en het onderling overleg tusschen beide deelen door tusschenkomst van het Departement van Oorlog geregeld. Juist het ingrijpen der stellingcommandanten in de vestingartillerie moet de positie van commandant der vestingartillerie aan zelfstandigheid doen winnen; wat de toegevoegde hoofdofficier der artillerie voor den stellingcommandant is, is hij voor den Minister door de verschillende eischen van de drie stellingcommandanten in onderling verband te brengen en naar verhouding te regelen. Tevens heeft hij de functiën van divisiecommandant over de 11 bataljons artillerie en is Chef van het comptabel en artilleristisch gedeelte van den dienst voor het materieel.

Nader kan nog beslist worden of de G. C. over de bataljons infanterie en artillerie tot hun groep behorende, te allen tijde gedeeltelijk het gezag zullen voeren aan de regimentscommandanten toegekend, dan wel of zulks alleen gebeurt, wanneer die bataljons onder hunne leiding tactisch geoefend worden.

Men zal moeten erkennen dat dergelijke regeling, betrekkelijk weinig van die des S.'s afwijkende, weinig kostbaar is en aan zijn eisch om bestaande toestanden zooveel mogelijk te behouden, nog meer dan zijn eigen voorstellen voldoet. Geen staven voor 4 regimenten infanterie worden opgericht; alleen 1 kolonel der infanterie als G. C. voor Utrecht aangewezen en tevens tot adviseur voor zaken de vesting-infanterie betreffende, bestemd; geen divisieverband in het veldleger wordt verbroken, noch het veldleger verminderd. De uitbreiding der vesting-infanterie-bataljons van 4 op 6 compagnieën, heeft weinig bezwaar; op aanvulling van officieren en kader daarvoor in oorlogstijd valt wel eenigszins te rekenen; de indeeling der artillerie in bataljons is toch noodzakelijk en de kosten zijn te dekken zooals is aangetoond.

Ook zal in de geraamde kosten voor de kazerneering weinig verandering worden gebracht; de kazerne te Amersfoort zal 5 in plaats 4 bataljons moeten bevatten, de 2 vesting-infanterie-bataljons te Utrecht komen op het terrein van Damlust in de plaats der artillerie aldaar, terwijl de 3 artilleriebataljons op 3 groote forten nabij Utrecht kazernen betrekken elk voor een bataljon en wel zoo ingericht dat eene lichting met het kader gewoon is gekazerneerd, eene lichting hulplogies betreft en de lichting voor herhalings-oefeningen opgekomen, bomvrij logeert. De kosten voor een kazerne voor 2 bataljons te Hattem of Assen komen daarbij te vervallen, evenzoo die voor een 4de bataljon te Bergen op Zoom, waarvoor een kazerne te Gorkum in de plaats treedt. Aan kazernen voor vestingartillerie in de onmiddellijke nabijheid van groote forten wordt veel waarde gehecht, niet alleen in het belang der oefening, maar ook omdat gevechtvaardigheid niet alleen meebrengt dat men gereed is, doch tevens eischt dat de machine als het ware reeds gesmeerd is en loopt, voordat de vijand voor de linie staat.

Hiermede hopen we den lezer, zij het ook een kort, dan toch een afgerond

denkbeeld onzer opvatting omtrent de organisatie van het bezettingsleger te hebben gegeven met verdeeling van arbeid in de verschillende functien; we voegen er bij dat de indeeling van 1881 ons niet gelijk S. zulke bezwaren in den weg legt; daarentegen is de moeielijkheid, zooals reeds gezegd, in de »mannekes» gelegen. Dienaangaande is een beslissing gebiedend noodzakelijk en deze kan slechts langs twee wegen bereikt worden: zonder kosten door toepassing der 2de alinea van art. 182 der Grondwet; met kosten door in den tegenwoordigen toestand bij een »eenig» artikel het jaarlijksche contingent met 1000 man te vermeerderen, als considerans daarvoor uitsluitend aanvoerende de behoefte aan een meer uitgebreiden kern vestingtroepen, aan welke behoefte door den aanwas der bevolking in de laatste 25 jaren zonder beduidenden druk op de natie, kan worden voldaan.

Nog eenige punten van S.'s voordracht stippen we aan.

De bezetting der kleinere werken uitsluitend met artillerie achten we in verband met onzen korten dienstdag een niet te vervullen wensch; door de toevoeging van enkele scherpschutters komt S. er dan ook gedeeltelijk later op terug.

Zeër goed hebben we ons met de bewapening der vestingartillerie met geweren kunnen vereenigen, overtuigd als we zijn dat in de toekomst de hoofdrol der fortten zich zal bepalen tot de taak om met een geringe bezetting de stormvrijheid zoolang mogelijk vol te houden en machinale hulpmiddelen daartoe, als gepantserde Hotchkiss-standen, te duur zijn om veelvuldig aan te wenden.

In het bezit van het geweer zijnde, is de uitvoering van handgrepen onvermijdelijk, men profiteere dan ook in die korte oogenblikken van de groote voordeelen die het stramme exerceeren oplevert. Toch kunnen we in die geweerexercitie den machtigen hefboom niet zien, die de krijgstuicht zoo zal verbeteren. De hoogste eisch die de krijgstuicht in oorlogstijd stelt, is zeker het standhouden en volhouden onder vernietigend vuur. Zou kader in de kracht van den mannelijken leeftijd, dat den troep beheerscht en kent, niet het beste middel daarvoor zijn? Ruimere opvattingen vordere men van de hoogere officiersrangen, de subalterne dienen echter streng militair te zijn, het kader moet zelfs militaristisch wezen. Onze ondervinding heeft ons tot dusver geleerd dat de vorming der militie tot soldaat bij de bereden artillerie en de depoteskadrans het best gelukte; aan het kader schrijven we zulks toe.

Daarbij verlangen we meer autonomie voor de compagnieën, met opzet gebruiken we dit woord om wijdloopige detailquaestiën van opleiding enz. te voorkomen; dit zal eerst kunnen geschieden als het groot incompleet aan officieren heeft opgehouden en de vestingartillerie een minder tijdelijk maar meer duurzaam verblijf voor zoovele kapiteins en luitenants wordt. Eerbied en waardeering nog daargelaten, zoo is de eisch dat de troep zijn meerdere

in rang behoorlijk heeft leeren kennen, toch waarlijk niet te hoog om te dienen tot den grondslag der tucht.

De opkomst onder de wapenen wordt voor de vestingartillerie verlangd tegen 1° October, in navolging der legers met driejarigen dienstdtijd. Tegen dergelijk voorstel kan men zich niet krachtig genoeg verzetten; vooreerst vermindert men dan ons reeds zoo zwakke leger gedurende 5 halve jaren met een lichting, en dan vergeet men dat de, althans voor de vestingartillerie zoo gunstige maatregel is ingevoerd, waardoor de lichting nagenoeg geheel gedurende 17 maanden onder de wapenen blijft. Dan nog moet men woekeren met den tijd en oefening gedurende twee zomers en een winter is niet te vergelijken met die van twee winters en een zomer. De ongunstige uitkomsten der oefeningen gedurende dezen strengen winter zal een ieder gaarne erkennen, zonder een middel tot verbetering te kunnen aangeven.

Opkomst tegen 15 Maart of 1 April zou zeker te verkiezen zijn; volgde men dan een uitsluitend artilleristische opleiding bij achterlaad- en flankgeschut bij de compagnieën, gepaard met infanterie-exercitiën onder den bataljonsadjutant, dan waren nog 2 à 3 maanden voor meer practische en fort oefeningen beschikbaar. Eerst daarna zouden gedurende den winter elementair onderricht bij de overige vuurmonden, manoeuvres de force en schietoefeningen met het geweer kunnen volgen en de miliciens eerst na een jaar afgericht kanonnier blijken.

S.'s opvattingen aangaande het nuttelooze van vele theoriën beamen we volkomen, maar doen opmerken hoezeer in den laatsten tijd tegen overdrijving gewaakt wordt; niet alleen ziet men het nuttelooze in, maar ook de onmogelijkheid dat de groote verlofganger deze theoriën zal bijhouden »au sein de sa famille". Het streven moet zijn, van de militie handige en wakere kanonniers te maken; op populaire wijze met hen sprekende trachte men hen ook eenigszins artilleristisch te ontwikkelen; vooral voorkome men dat, gelijk tot dusver, een deel der lichting langen tijd aan den gewonen dienst wordt onttrokken, door een rooster te volgen tengevolge waarvan de bijzondere diensten beurtelings worden waargenomen. Dan zal het peil der geoefendheid voor alle miliciens meer gelijk worden, iets wat men nu te zeer mist.

Door het vervallen van inspectie en regimentsverband en tevens ontheven van het materiele beheer, wordt de bataljonscommandant, die dan uit zijn bureauwerk onthuilt, de persoon voor wien oefening op den voorgrond staat; de compagniescommandanten met eigen personeel en het hun aangewezen fort bekomen een meer zelfstandige positie; de exercitiën, ook in den winter door tactische oefeningen afgewisseld, verliezen het eentoonige en de bruikbaarheid van den troep zal er slechts door winnen.

Wat de oefeningen in den vestingoorlog op de kaart betreft, deze zijn tot dusverre meer een beoordeeling van leiders geweest dan wel bijeenkomsten waar de belanghebbende officieren terreinstudiën maken, de aandacht

vestigen op mogelijke gevaren, daarin trachten te voorzien enz. Men wenscht die door of vanwege de stellingcommandanten te doen leiden, terwijl de commandant der vestingartillerie er kennis van neemt om den arbeid zijner officieren te beoordeelen en de artilleristische quaestiën nader te onderzoeken.

Aan het einde onzer kanteekeningen gekomen, herhalen we dat we het hoofdbeginsel des S.'s onaangetast hebben gelaten; omtrent detailzaken zal, gelijk altijd, verschil van gevoelen blijven bestaan. Dit is echter een zaak van ondergeschikt belang als de *ernstige wil* eenmaal bestaat om de eischen van het bezettingsleger in verband te brengen met onze doode weermiddelen.

»Where is a will, there is a way". Dat dit moge blijken.

X.

Een loopen-spion voor geweren.

(Met schetsen op Plaat VII.)

Eenigen tijd geleden ontving ik een zeer eenvoudig, wel wat kostbaar, maar naar mijn bescheiden meening, zeer practisch en nuttig werktuig, dat ik trachten wil in ruimeren kring bekend te maken.

Het bedoelde werktuig, waarvan pl. VII een voorstelling geeft, dient n.l. om den loop van een geweer te onderzoeken bij het houden van inspectiën. Men opent daartoe den grendel en plaatst het open gedeelte A van den korten cylinder in den loop, men laat daarbij het geweer zoodanig houden dat de monding van den loop naar het licht is gekeerd. Zoodra men nu het oog in den hoornen oogdop B plaatst, ziet men het geheele inwendige van den loop, daar dit door een stalen spiegel C wordt teruggekaatst in de richting van het oog.

Zooals uit fig. 2 blijkt, bestaat het werktuig uit verschillende stalen cylinders of kokers, die met schroefdraden aan elkander verbonden zijn; het gedeelte C is een stalen tap waarvan het voorvlak onder 45° afgeslepen en zeer fijn gepoleerd is, waardoor het een stalen spiegel vormt; D is een schijf met een gekartelden rand aan den tap geschroefd en waarmede men dezen in en uit den cylinder A kan schroeven ten einde het spiegervlak schoon te houden.

Het groote nut en gemak van een dergelijk werktuig, dat in een net étui wordt afgeleverd en dus in den zak gedragen kan worden, zal een ieder duidelijk zijn.